

El professional del museu. Proposta de formació

ANNA VIÉ RIBA

Departament d'Art i Musicologia de la Universitat Autònoma de Barcelona

1

1. Restauradors, embolant un tapís que surt del museu per a la seva restauració. Fotografia: Museu de Lleida.

“El professional del museu. Proposta de formació” és el resultat d'un treball singular, amb vocació instrumental, orientació cap al futur i amb un clar objectiu professionalitzador. A mig camí entre dues disciplines, la història de l'art i la pedagogia, en diàleg permanent en el camp professional però pràcticament inexistent en el camp universitari, es tracta d'un estudi sobre el patrimoni cultural en el sentit professional basat en tres clars protagonistes: el museu, el professional d'aquest i la seva formació.

«El professional del museu. Proposta de formació» és el resultat d'un treball singular i arriscat que es va portar a terme entre 2006 i 2008; el fruit del qual va desembocar en la tesi doctoral que qui escriu l'article va defensar a finals d'aquell mateix any.

S'aparta del que tradicionalment s'entén per tesi doctoral en els departaments d'història de l'art de les universitats espanyoles per la seva vocació instrumental, la seva orientació envers el futur i per tenir un clar objectiu professionalitzador. A mig camí entre dues disciplines, la història de l'art i la pedagogia, en diàleg permanent en el camp professional, però pràcticament inexistent en l'universitari, es tracta d'un estudi sobre el patrimoni cultural des d'un punt de vista professional.

Parteix de l'observació i l'anàlisi del panorama cultural del nostre entorn, concretament dels museus d'art. Unes institucions formades per un espai, un continent i un contingut, amb un públic que les visita i amb unes persones, els professionals del museu, que desenvolupen totes i cada una de les funcions i finalitats pròpies d'una institució, el museu, que s'ha transformat, adaptat i modelat molt en les darreres dècades.

Així mateix, parteix del context universitari de principis del segle XXI, el qual mostra un panorama viu i canviant. La creació i consolidació de

2. Visita guiada feta per una de les tècniques superiors del museu. Fotografia: Museu de Lleida.

3. Taller de Nadal organitzat pel Departament de Didàctica. Fotografia: Museu de Lleida.

4. Una de les activitats didàctiques, a l'aula didàctica del museu. Fotografia: Museu de Lleida.

L'Espai d'Educació Superior per a tot Europa s'està materialitzant, i és aquí on es produirà la formació dels futurs professionals, incloent-hi matèries i especialitzacions que fins ara no existien.

L'interès pel professional de museu i la seva formació ens portaren a plantejar-nos si la formació universitària que s'estava impartint podia satisfer les necessitats que caracteritzaran el museu d'art de les properes dècades.

Per què ens plantegem aquesta qüestió? Perquè el museu no pot quedar-se al marge d'aquests desafiaments, perquè hi ha un gran desequilibri entre la realitat professional i el panorama formatiu, perquè és un tema actual,¹ d'orientació cap al futur, perquè considerem que és una investigació útil i aplicable, perquè el canvi en el sistema educatiu universitari afavorirà els retocs i la renovació en l'estructura dels estudis. L'harmonització de duració, de mètodes d'ensenyament, aprenentatge i avaluació, l'augment de la mobilitat i la integració en el mercat laboral ens haurien de permetre articular una formació a escala nacional i internacional des de l'àmbit universitari. Una formació oficial, reglada, amb orientació de futur, que ens permeti formar professionals. Amb aquest objectiu, realitzarem una proposta, un model de formació universitària oficial.

«El professional del museu. Proposta de formació» és un estudi basat en dues parts, una primera de tipus teòric (en la qual hi ha tres clars protagonistes: el museu, el professional i la seva formació) i una segona, centrada en una proposta d'acció.

¹ Hi ha altres iniciatives a escala internacional, portades a terme per països com Suïssa, França o Itàlia. També organismes internacionals com ara l'ICTOP han publicat documents sobre el tema. Concretament el 2008, *Museum professions. An european frame of reference*.

La metodologia utilitzada és descriptiva, explicativa, basada en la recollida i en l'anàlisi de dades relacionades amb els tres pilars de la investigació, en l'anàlisi d'institucions i organismes oficials, la consulta de publicacions, d'estudis i de la legislació i en el treball de camp (anàlisi de la formació en museologia a escala nacional i internacional), així com contactes amb organismes nacionals i internacionals del sector.

Pel que fa a la primera part, el marc teòric, analitzem les transformacions del museu i de la formació dels professionals que hi treballen per tractar de visualitzar els símbols de canvi que en marcaran el futur i preparar un model de formació universitària que satisfaci algunes de les necessitats que el caracteritzaran en les properes dècades.

Per fer-ho, comencem pel primer pilar, el museu. Sense deixar de banda la seva dimensió històrica i partint de la definició que ha donat l'International Council of Museums, ICOM, i de la seva evolució, fem un ràpid repàs a una institució centenària. Mitjançant l'esquematització en figures, i partint dels plantejaments de Nicolas (museu tradicional i nou museu),² resumim en tres els moments clau d'aquesta institució en els darrers cent anys.

S'ha evolucionat de manera mal-leable, integrant i millorant diversos aspectes de la institució, tant de l'edifici com de totes i cada una de les funcions, finalitats i àrees del centre i del mateix personal que hi treballa. També els objectius han canviat: en el tradicional, el coneixement i l'edu-

6. Una de les activitats que cada any es programa per Sant Jordi des dels serveis educatius del Museu. Museu d'Art de Girona. Fotografia: Àngel Vilà.

² Nicolas, A. «Nouvelles muséologies», a *Muséologie nouvelle et experimentation sociale*. Marsella, 1984. També consultat a INIESTA, M. *Els gabinets del món*. Lleida: Pagès, 1994: p.68-71 i a HERNÁNDEZ, F. «Origen y perspectivas de la nueva museología», *Revista de Museología*, núm. 26, 2003: p. 72.

cació eren bàsics; en canvi, en el nou museu es pregon la capacitat d'initiativa creativa en tot allò que exposa i vol mostrar i, en un tercer moment, es planteja la creació de fórmules noves i imaginatives per arribar al major nombre de persones possible, sense deixar de banda que l'entreteniment i el gaudi seran una de les intencions principals del visitant. Fins i tot el públic ha canviat: és més plural, global i cosmopolita, i ara té unes expectatives i unes necessitats a les quals, des del museu, s'hauria de donar resposta.

Aquesta anàlisi ens permet veure com ha anat evolucionant la institució, integrant i millorant diversos elements, continent i contingut, funcions i finalitats, personal, públic...

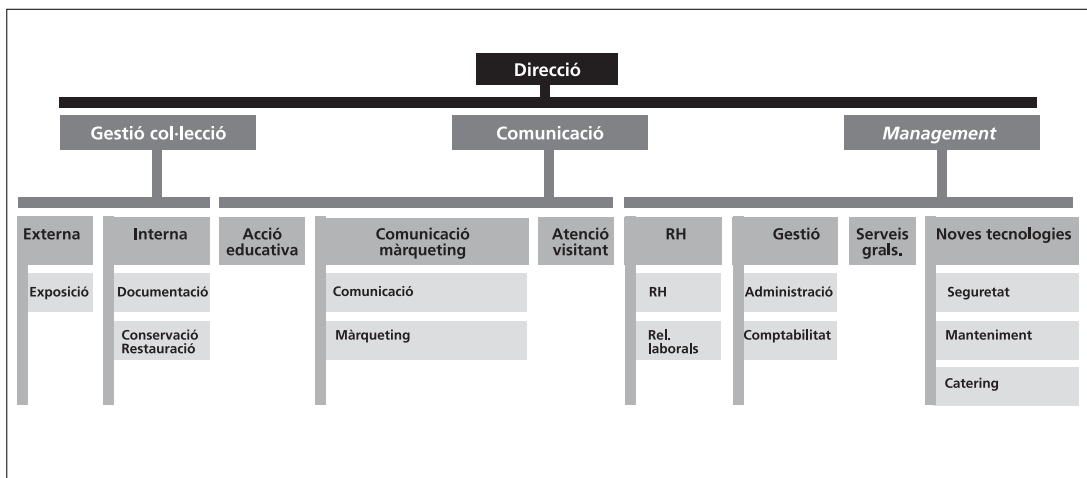
Com a conseqüència directa, el professional -el segon pilar del marc teòric de la investigació- que hagi de treballar en aquest nou museu, quedarà afectat per tot això. Haurà de tenir un perfil ben definit. En funció de les tasques que hagi de desenvolupar, hauria de rebre un tipus de formació i demostrar unes habilitats i competències concretes. Per conèixer i ser com més realistes millor, hem definit les àrees de treball que caldria que tingués tot museu, entenent com a tals la denominació organitzativa en la qual se situen els llocs de treball en funció dels objectius, les tasques i les missions que s'han de complir.

Establir quatre àrees de treball -direcció, col·leccions, comunicació i gestió- ens ajuda a explicar el canvi que s'està produint en els centres i com ha de ser el perfil dels professionals que hi treballen o hi treballaran en un futur.

La definició de les àrees de treball i la creació de l'organigrama consegüent m'han servit per detectar les implicacions que puguin tenir en l'establiment dels perfils professionals actuals. L'organigrama vol ser una nova manera de veure el museu, adaptable i mal·leable, segons funcions, missions i objectius i no pas d'àrees estanques i tancades...

Direcció	Àrea que defineix de manera general las línies d'actuació i programació del museu. Funcions: directiva i guia. Té cura de la resta d'àrees de la institució.
Col·leccions	Treballa, controla, dirigeix i és responsable de les polítiques i de les directrius que fan referència a la col·lecció. Funcions: adquisició, documentació, registre, exposició, conservació o adquisició, entre d'altres, de la col·lecció.
Comunicació	Planifica, desenvolupa i controla la promoció i la comunicació de la institució; coordina accions de publicitat i relacions amb mitjans, atenció al visitant i l'acció educativa. Funcions: comunicar, promocionar, informar, atendre i educar.
Gestió	Gestiona eficaçment els recursos humans, financers i econòmics, així com tecnològics, del museu per aconseguir els objectius establerts. Funcions: gestionar, planificar, organitzar, motivar i controlar.

La creació de perfils professionals ens ajudarà a trobar més fàcilment els candidats ideals per a llocs de treball concrets dins del museu, mitjançant la definició de competències. Alguns dels definits són els de director, conservador, documentalista, conservador-restaurador, educador, gestor i informàtic.

Director	
Posició	Director.
Característiques del lloc de treball, missió i responsabilitats/taques	És qui decideix i té la darrera paraula sobre tots els aspectes que engloben el museu (col·lecció i personal), des dels organitzatius, de gestió, d'exposició... i qui marca les polítiques. Dirigeix, guia i té cura de totes i cadascuna de les àrees que en depenen per vetllar pel funcionament correcte de la institució. Cobreix al màxim l'assessorament a tots aquells qui ho sol·licitin (estaments polítics, entitats o públic en general), dinamitza i difon tot el contingut relacionat amb la institució.
Tasques	• Planificació general del museu: programació i desenvolupament de les col·leccions, les exposicions i la gestió de les instal·lacions. • Dirigir, organitzar, controlar i coordinar tasques, personal o projectes. • Liderar. • Gestionar equips i/o espais. • Col·laborar amb altres entitats, departaments o àrees. • Elaborar memòries. • Seguiment i control dels criteris marcats per la institució pel que fa a sistemes d'avaluació i a models de qualitat.
Relacions amb l'interior i/o l'exterior	Especialment amb els caps d'àrea, però inclouria tota la resta de personal. Amb entitats, institucions, artistes, historiadors, polítics, empresaris, membres de patronats i públic en general, entre altres, tant en l'àmbit nacional com en l'internacional.
Competències	• Capacitat directiva i de lideratge integrador. • Credibilitat. • Capacitat d'anàlisi, planificació, obtenció de resultats, de solucionar problemes i de motivar. • Realisme. • Interactuar i comunicar. • Tenir els coneixements de l'àmbit professional (en gestió cultural, econòmica i recursos humans) i reciclar-se continuament pel que fa a la formació. • Capacitat de delegar i adaptar-se al medi. • Capacitat negociadora. • Interdisciplinarietat.
Estudis/formació ³	Llicenciatura, preferiblement en història, història de l'art o arqueologia, econòmiques o ADE, dependent de la tipologia del museu. Complementat amb cursos específics: màster en MBA (en Economia i Finances), gestió cultural, administració pública, temes legals o d'organització, així com estudis especialitzats en museologia.
Experiència	Àmplia experiència en el mateix àmbit, càrrec o altres de similars en un museu públic, privat o en una institució cultural.

³ Actualment, al nostre país, la formació bàsica consisteix en una llicenciatura universitària de dos cicles relacionada amb el treball que desenvoluparà en el museu o institució cultural (història, història de l'art, belles arts, entre d'altres). La formació complementària en cursos i seminaris específics d'especialització, postgraus, màsters, estudis de tercer cicle i de postgrau.

Conservador	
Posició	Conservador.
Característiques del lloc de treball, missió i responsabilitats/tasques	Marcar, juntament amb el director, polítiques i directrius d'adquisició, documentació, registre, exposició o conservació, entre altres. Encarregar-se de tot allò que faci referència a la col·lecció, la seva conservació, estudi i exposició.
Tasques	• Estudiar, investigar i documentar (coneixement i recerca). • Vetllar per la col·lecció i tenir-ne cura. • Elaborar plans de treball concrets, com per exemple el de conservació preventiva. • Control del pressupost assignat. • Desenvolupament i projecció. • Donar a conèixer a la comunitat científica i al públic en general les peces que conformen la col·lecció del museu. • Registrar, documentar, catalogar, conservar i/o decidir si s'ha de restaurar. • Publicacions, catàlegs. • Exposar, coordinar i col·laborar en projectes expositius (exposicions temporals, itinerants...). • Conservació preventiva i manipulació d'objectes: registre i control. • Gestió de préstecs (assegurances, tràmits...). • Manipulació, transport i embalatge. • Seguiment i control dels criteris marcats per la institució pel que fa a sistemes d'avaluació i a models de qualitat.
Relacions amb l'interior i/o l'exterior	Amb les altres àrees, ajuntaments i departaments de cultura. Pel que fa a l'exterior, amb entitats, col·leccionistes, propietaris, arxius o laboratoris, així com amb proveïdors, correus, transportistes, comissaris, persones en pràctiques, historiadors, científics, personal de l'àmbit acadèmic, especialistes o personal d'altres museus, entre d'altres.
Competències	• Formació tècnica. • Habilitat d'utilitzar el coneixement apropiat (científic, tècnic, específic, museològic o museogràfic) per a cada tipus de col·lecció. • Interdisciplinarietat. • Capacitat per resoldre problemes, ésser versàtil. • Capacitat d'anàlisi, d'ordre, de sistematització i d'organització. • Gestió del temps. • Saber escoltar, aprendre i transmetre el coneixement per compartir-lo. • Capacitat per detectar noves línies d'innovació. • Curiositat intel·lectual. • Recerca d'informació: desig d'obtenir informació àmplia i concreta.
Estudis/formació ³	Llicenciatura en història, història de l'art, belles arts. Cursos específics en documentació, registre, gestió, muntatge, conservació o manipulació i transport...
Experiència	Àmplia experiència, treball en l'àmbit cultural, especialment en una o en diverses institucions culturals per conèixer diferents maneres de treballar.

Conservador-restaurador	
Posició	Conservador-restaurador.
Característiques del lloc de treball, missió i responsabilitats/tasques	Prolongar l'existència de les obres, respectant íntegrament l'original i conservant les empremtes del passat.
Tasques	• Prevenir i eliminar danys, retardar deterioraments. • Coneixement de les tècniques de creació i producció (utilitzar materials i tècniques reversibles). • Comprensió de les propietats físiques i químiques dels materials. • Habilitat manual i manipulació correcta. • Domini de les eines emprades. • Respects per l'obra. • Documentació (del diagnòstic i del tractament). • Seguiment i control dels criteris marcats per la institució pel que fa a sistemes d'avaluació i a models de qualitat.
Relacions amb l'interior i/o l'exterior	Amb les altres àrees. Pel que fa a l'exterior, amb col·leccionistes, propietaris, restauradors o historiadors, correus, transportistes, comissaris, treballadors en pràctiques, historiadors, científics, personal de l'àmbit acadèmic, especialistes o personal d'altres museus, entre d'altres.
Competències	• Formació tècnica. • Habilitat per utilitzar el coneixement científic i tècnic. • Experiència. • Capacitat d'iniciativa i de resoldre problemes. • Capacitat d'anàlisi, d'ordre, de sistematització i d'organització. • Gestió del temps. • Capacitat per detectar problemes. • Tolerància a la pressió.
Estudis/formació	Estudis a l'Escola Superior de Conservació i Restauració de Béns Culturals o llicenciatura en Belles Arts. Cursos específics en tècniques específiques i en l'ús de determinats aparells tecnològics...
Experiència	Indispensable en altres institucions culturals i tallers de restauració.

Comunicador	
Posició	Comunicador.
Característiques del lloc de treball, missió i responsabilitats/tasques	Definir i establir les polítiques i les estratègies de màrqueting i comunicació que engloben totes les facetes del museu. Planificar, desenvolupar i controlar la promoció i la comunicació de la institució i coordinar les accions de publicitat i mitjans de comunicació.
Tasques	• Establir i definir les estratègies i tàctiques específiques o generals de l'àrea. • Interpretació/educació. • Les accions publicitàries (imatge i marca, màrqueting/vendes) i d'atenció als visitants (relacions públiques) o als mitjans de comunicació (informes constants i bones relacions amb els mitjans, altres museus i/o amics de la institució). • L'acció educativa. • El desenvolupament i la projecció. • La coordinació i la cooperació entre subàrees. • Planificació. • Difusió, informació. • Projecció i desenvolupament. • Coordinació i cooperació. • Presència en els mitjans (anàlisi, difusió i crítica). • Comunicació telemàtica. • Estudis de públic i de producte. • Seguiment i control dels criteris marcats per la institució pel que fa a sistemes d'avaluació i a models de qualitat.
Relacions amb l'interior i/o l'exterior	Totes les àrees, especialment el director i els caps d'àrea. Els mitjans, les empreses externes, els polítics i les administracions diverses, així com amb el públic en general.
Competències	• Coneixement profund del mercat. • Capacitat creativa, innovadora. • Capacitat d'anàlisi i planificació. • Habilitat en la comunicació oral. • Capacitat per formar equip. • Orientació al client/visitant: desig d'ajudar o servir els altres a partir d'indagar les seves necessitats i satisfer-les posteriorment.
Estudis/formació	Llicenciatura (humanitats, periodisme, publicitat, relacions públiques). Cursos específics: màsters o postgraus en MBA, màrqueting, comunicació, gestió cultural, esdeveniments culturals, acció educativa, estudis de públic, entre d'altres.
Experiència	Necessària en el sector cultural o similar, imprescindible en l'àmbit comercial i del màrqueting, preferentment cultural.

Educador	
Posició	Educador.
Característiques del lloc de treball, missió i responsabilitats/ tasques	Definir polítiques i estratègies per fer que la funció educativa esdevingui clau en el museu.
Tasques	• Planificar, executar i avaluar programes i activitats pedagògiques i de difusió. • Crear noves propostes i elaborar material didàctic per a la difusió dels fons patrimonials, així com supervisar-ne el contingut. • Estudis de públic. • Afavorir la mediació. • Fer d'interlocutor entre el visitant i el museu. • Atenció al visitant. • Participar en la coordinació dels projectes expositius. • Dinamització de les exposicions. • Col·laborar en la gestió de l'agenda de visites i activitats. • Seguiment i control dels criteris marcats per la institució pel que fa a sistemes d'avaluació i a models de qualitat.
Relacions amb l'interior i/o l'exterior	Tots els departaments, especialment amb les persones encarregades del màrqueting i la comunicació, l'àrea tècnica i l'expositiva. Comissaris o responsables de les exposicions i atenció al client. Amb el visitant individual, mestres i/o responsables de grup, així com amb altres professionals.
Competències	• Capacitat per treballar amb pocs recursos. • Capacitat de treball en equip. • Capacitat per comunicar, motivar i improvisar, ser versàtil. • Habilitar un ambient que afavoreixi l'accessibilitat a les activitats educadores, per a audiències diferents. • Capacitat d'analitzar i col·laborar. • Capacitat per ser organitzat i marcar-se prioritats.
Estudis/formació	Llicenciatura en l'especialitat del museu, en pedagogia, comunicació, diplomatura en ciències de l'educació. Cursos específics: postgraus o màsters especialitzats en educació o acció cultural adaptada al museu o al patrimoni, estudis de públic o atenció al visitant.
Experiència	En el camp educatiu, especialment en el cultural.

Gestor	
Posició	Gestor.
Característiques del lloc de treball, missió i responsabilitats/tasques	Gestionar de manera eficaç els recursos del museu. Marcar polítiques, administrar, obtenir recursos i fonts de finançament, així com el desenvolupament, la materialització i la gestió de les polítiques en recursos humans.
Tasques	• Administració i coordinació de recursos. • Avaluació, qualitat, control i millora d'aquests recursos. • Formació continuada. • Innovació tecnològica. • Administració. • Gestió i planificació. • Gestió econòmica, comercial. • Captació de recursos. • Recursos humans. • Selecció de personal. • Seguiment i control dels criteris marcats per la institució pel que fa a sistemes d'avaluació i a models de qualitat.
Relacions amb l'interior i/o l'exterior	Totes les àrees, especialment les de gestió, educació, finances, màrqueting i d'altres. Pel que fa a l'exterior, gestories, Seguretat Social, consultores...
Competències	• Capacitat organitzativa, de planificació, de síntesi i anàlisi. • Treball en equip. • Coneixement profund de l'equip de professionals i del públic en general. • Capacitat per influir en l'alta direcció. • Capacitat per motivar.
Estudis/formació	Llicenciatura (ADE, econòmiques o empresarials, dret). Cursos específics: màsters i postgraus en MBA, gestió, direcció, administració d'empreses culturals o recursos humans.
Experiència	Imprescindible, gestió en empreses culturals o afins, com ara fundacions.

Informàtic	
Posició	Informàtic.
Característiques del lloc de treball, missió i responsabilitats/tasques	Mantenir, controlar, innovar i donar suport. Coordinar, mantenir i millorar en tot allò que afecti les NTIC (ordinadors, seguretat, climatització i il·luminació). Donar suport a tot el personal de la institució pel que fa a l'ús i a la millora de les NTIC.
Tasques	• Planificació: instal·lació, configuració, manteniment i inspecció dels sistemes. • Innovació tecnològica, desenvolupament i ús de les noves tecnologies de la informació (NTIC). • Coordinar personal tècnic i informàtic. • Utilització de les NTIC en la museografia (donant suport). • Ús, manteniment i millora de la maquinària que es requereixi per a l'ús de les NTIC. • Actualització, manteniment i responsabilitat del web (dissenyar, implementar i actualitzar la pàgina web, assegurant-se que està tot al dia, que s'hi pot accedir i que és navegable). • Seguiment i control dels criteris marcats per la institució pel que fa a sistemes d'avaluació i a models de qualitat.
Relacions amb l'interior i/o l'exterior	Amb tot el personal del museu, així com amb aquells professionals de fora que col·laborin amb la institució. Proveïdors.
Competències	• Innovació. • Coordinació i cooperació. • Treball en equip. • Capacitat resolutiva, d'improvisació. • Tenir recursos. • Aprenentatge autònom, autodidacte. • Ésser polivalent.
Estudis/formació	Enginyeria superior o tècnica en informàtica, així com cursos específics d'especialització i actualització.
Experiència	En el sector/institució: imprescindible, en el sector informàtic, especialment valorable en el cultural.

Un cop definits els perfils dels professionals que haurien de treballar en el museu del segle XXI, partint d'un treball de camp, però també de la lògica de l'observació de la realitat actual de l'àmbit de la cultura, i havent desgranat les principals característiques, arriba el moment de plantejar-nos algunes qüestions.

Una és si els perfils proposats responen a les necessitats de les noves àrees de treball suggerides a l'estudi, ja que s'han produït canvis en la política i en l'organització de les institucions culturals i això requereix respostes urgents en temes com contractes, desenvolupament i especialització, ús i aplicació de noves tecnologies o de gestió. Estem vivint una revolució en la gestió i en l'organització de museus i organismes culturals similars, imposada, en molts casos, externament, ja que els llocs importants de presa de decisions estan ocupats per persones no sempre vinculades a l'àmbit cultural.

Estan preparats els professionals en actiu per donar resposta als requeriments del mercat? Potser el que ens hauriem de plantejar és si la formació que s'ofereix actualment respon a aquestes necessitats, i considerar si cal preparar els futurs professionals per ascendir a aquests nivells, promoure orientació per als que ja hi són i adaptar la formació a les noves competències que han de desenvolupar. Una revolució en formació i actuació continuada i permanent del museòleg permetrà tenir bons professionals i que aquests siguin reconeguts, cosa que evitarà l'intrusisme professional que s'està produint en l'actualitat per personal preparat en àrees i temàtiques fins fa poc temps quasi o gens emprades per aquells que es dediquen a l'àmbit dels museus i de la cultura.

Creiem que el perfil formatiu en si mateix no hauria de canviar tant, però sí les competències i les habilitats que hauria d'adquirir el professional per adaptar-se al nou context. Però, com afavorir que les competències, la formació i l'experiència que pugui tenir aquest siguin més fidedignes a allò que realment es necessita i s'adaptin al context tant professional com educatiu?

Doncs partint d'una sèrie de premisses, de trets fonamentals bàsics que haurien d'adquirir els professionals dedicats a l'àmbit del museu, o a qui s'hauria de facilitar els mitjans per fer-ho.

En primer lloc, destacarem un conjunt d'habilitats i competències que haurien de ser indispensables per a tota persona que treballi en i per a una institució cultural: professionalisme, ètica, sensibilitat, responsabilitat i un alt grau d'implicació. Saber treballar en equip (escoltar, participar, col·laborar), transmetre el coneixement i compartir-lo; pluridisciplinarietat, flexibilitat i demanar ajuda quan calgui, així com tenir la capacitat de parlar en públic, fer presentacions i/o informes, conduir i participar en reunions.

Oferir la possibilitat de formació permanent, constant i diària seria la segona premissa, la qual, a més d'aconseguir-se mitjançant cursos de formació, també es pot assolir a partir de l'aprenentatge i la superació diària en la feina del dia a dia. Per això, l'experiència seria l'última premissa bàsica, però no per això menys important, ans al contrari, en la formació del bon professional, una experiència que, al principi, haurà de ser supervisada, però que sempre serà avaluada.

Tot això porta a plantejar-nos conèixer l'actual sistema de formació dels professionals que treballen en els museus, el context universitari actual, en què s'ofereixen els estudis en museologia i com es porten a terme.

És a dir, al tercer pilar de la investigació, la formació. Així com el museu, com a institució cultural, existeix des de fa segles, la formació dels professionals que hi treballen, caracteritzat per l'autodidactisme en la pràctica, a partir d'una formació base, es pot comptar en dècades. A finals dels anys 70 eren reconeguts menys de cent cursos d'especialització en museologia, però a finals del segle xx s'havien multiplicat per cinc!

El resultat ens dibuixa una realitat (si més no en el cas de l'Estat espanyol) en què no hi ha grau específic, però sí cursos de postgrau. És a dir, hi ha una necessitat identificada, sensibilitat i demanda; ara bé, falta estandarització en aquest tipus de formació, no únicament a escala estatal, sinó també europea i internacional, tot i existir algunes recomanacions d'organismes internacionals.

Per aquest motiu, el nostre estudi proposa la creació i el desenvolupament d'un model de formació d'àmbit museològic en què es vinculi universitat (la qual aporta el contingut teòric i metodològic) i àmbit professional, aprofitant el moment de canvi de conjuntura educativa, la qual obre grans possibilitats a l'harmonització, competitivitat i millora de l'oferta educativa europea. Com a primer pas, centrat en una proposta d'acció inicial, treballada conjuntament amb altres universitats i professionals del sector, per crear un model de formació a diferents nivells, amb tantes especialitzacions com perfils professionals es defineixin. Aquest és, però, un capítol que deixarem obert per a una altra ocasió.

El professional del museu del segle xxi hauria de resumir en una mateixa persona les característiques següents: tenir una formació sòlida, especialitzada, però amb voluntat i vocació generalista; ser pluridisciplinari i estar preparat per treballar en equip i entendre i saber funcionar en l'era digital.